

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 2 grudnia 2010 r. *

W sprawie C-108/09

mającej za przedmiot wnioszek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Baranya megyei bíróság (Węgry) postanowieniem z dnia 10 lutego 2009 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 23 marca 2009 r., w postępowaniu

Ker-Optika bt

przeciwko

ÁNTSZ Dél-dunántúli Regionális Intézet,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes izby, D. Šváby, R. Silva de Lapuerta, E. Juhász i J. Malenovský (sprawozdawca), sędziowie,

* Język postępowania: węgierski.

rzecznik generalny: P. Mengozzi,
sekretarz: B. Fülöp, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 15 kwietnia 2010 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu rządu węgierskiego przez R. Somssich, K. Szíjjártó oraz K. Veres, oraz przez M. Fehéra, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu czeskiego przez M. Smoleka, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu greckiego przez E. Skandalou, działającą w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu hiszpańskiego przez J.M. Rodríguez Cárcamę, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu niderlandzkiego przez C. Wissels, M. de Grave'go oraz Y. de Vriesa, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu Komisji Europejskiej przez H. Krämera oraz A. Siposa, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 15 czerwca 2010 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- ¹ Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy dyrektywy 2000/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego w ramach rynku wewnętrznego („dyrektywy o handlu elektronicznym”) (Dz.U. L 178, s. 1), a także art. 34 TFUE i art. 36 TFUE.
- ² Wniosek ten został przedstawiony w ramach sporu pomiędzy Ker-Optika bt (zwaną dalej „Ker-Optika”) a 'ÀNTSZ Dél-dunántúli Regionális Intézet (regionalną dyrekcją państwowego urzędu ds. sanitarnych i zdrowia publicznego dla Południowego Kraju Zadunajskiego, zwaną dalej „ÀNTSZ”) w przedmiocie decyzji administracyjnej, na podstawie której organ ten zakazał Ker-Optika sprzedaży soczewek kontaktowych przez Internet.

Ramy prawne

Uregulowania Unii

- ³ Zgodnie z art. 1 pkt 2 dyrektywy 98/34/WE Parlamentu Europejskiego i Rady 98/36/WE z dnia 22 czerwca 1998 r. ustanawiającej procedurę udzielania informacji w dziedzinie norm i przepisów technicznych oraz zasad dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego (Dz.U. L 204, s. 37) zmienionej przez dyrektywę 98/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 lipca 1998 r. (Dz.U. L 217, s. 18, zwanej dalej „dyrektywą 98/34”):

„2) »usługa« [oznacza] każd[ą] usług[ę] społeczeństwa informacyjnego, to znaczy każd[ą] usług[ę] normalnie świadczon[ą] za wynagrodzeniem, na odległość, drogą elektroniczną i na indywidualne żądanie odbiorcy usług.

Do celów niniejszej definicji:

— »na odległość« oznacza usługę świadczoną bez równoczesnej obecności stron,

— »drogą elektroniczną« oznacza, iż usługa jest przesyłana pierwotnie i otrzymywana w miejscu przeznaczenia za pomocą sprzętu elektronicznego do przetwarzania (włącznie z kompresją cyfrową) oraz przechowywania danych, i która jest całkowicie przesyłana, kierowana i otrzymywana za pomocą kabla, odbiornika radiowego, środków optycznych lub innych środków elektromagnetycznych,

- »na indywidualne żądanie odbiorcy usług« oznacza, że usługa świadczona jest poprzez przesyłanie danych na indywidualne żądanie.

[...].”

4 Motywy 18, 21 i 34 dyrektywy 2000/31 stanowią:

- „(18) Usługi społeczeństwa informacyjnego obejmują szeroki zakres rodzajów działalności gospodarczej prowadzonych w trybie on-line; takie rodzaje działalności mogą w szczególności polegać na sprzedaży towarów on-line; nie zaliczają się do nich rodzaje działalności takie jak dostawa towarów jako taka lub świadczenie usług off-line;. [...] działania, które ze względu na swój charakter nie mogą być wykonane na odległość lub drogą elektroniczną, takie jak ustawowa kontrola ksiąg rachunkowych lub konsultacja medyczna wymagająca fizycznego badania pacjenta nie są usługami społeczeństwa informacyjnego.

[...]

- (21) [...]dziedzina podlegająca koordynacji obejmuje tylko wymagania odnoszące się do działalności w trybie on-line, takie jak informacja on-line, reklama on-line, zakupy on-line, zawieranie umów on-line; nie dotyczy wymagań prawnych państw członkowskich odnoszących się do towarów, takich jak normy bezpieczeństwa, obowiązków etykietowania lub odpowiedzialności za towary ani wymagań państw członkowskich odnoszących się do dostawy lub do transportu towarów, łącznie z dystrybucją produktów leczniczych [...].

[...]

(34) Każde państwo członkowskie zmieni swoje ustawodawstwo, które zawiera wymagania, w szczególności w odniesieniu do formy, które mogą utrudniać korzystanie z umów drogą elektroniczną; należy systematycznie badać ustawodawstwa wymagające dostosowania, które powinno skupiać się na całości etapów i aktów koniecznych w procesie zawierania umowy, łącznie z podpisaniem umowy; wynikiem zmiany powinna być możliwość wykonania umowy zawartej drogą elektroniczną; [...]”.

5 Artykuł 1 ust. 1–3 i 5 dyrektywy 2000/31 stanowi:

„1. Niniejsza dyrektywa dąży do przyczynienia się do właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego przez zapewnienie swobodnego przepływu usług społeczeństwa informacyjnego między państwami członkowskimi.

2. Niniejsza dyrektywa zbliża, w zakresie potrzebnym do osiągnięcia celu określonego w ust. 1, niektóre przepisy krajowe w sprawie usług społeczeństwa informacyjnego odnoszące się do rynku wewnętrznego, siedzib usługodawców, informacji handlowych, umów zawieranych drogą elektroniczną, odpowiedzialności pośredników, kodeksów postępowania, pozasądowych dróg rozstrzygania sporów, dochodzenia praw przed sądem oraz współpracy między państwami członkowskimi.

3. Niniejsza dyrektywa uzupełnia prawo wspólnotowe mające zastosowanie do usług społeczeństwa informacyjnego bez uszczerbku dla poziomu ochrony, w szczególności zdrowia publicznego oraz interesów konsumentów ustanowionego we wspólnotowych aktach prawnych oraz wykonujących je ustawodawstwach krajowych w zakresie, w jakim nie ogranicza to swobody świadczenia usług społeczeństwa informacyjnego.

[...]

5. Niniejsza dyrektywa nie ma zastosowania do:

- a) dziedziny podatków;
- b) zagadnień odnoszących się do usług społeczeństwa informacyjnego objętych dyrektywami 95/46/WE oraz 97/66/WE;
- c) zagadnień odnoszących się do umów lub praktyk regulowanych prawem ochrony konkurencji;
- d) następujących rodzajów działalności w zakresie usług społeczeństwa informacyjnego:
 - działalności notariuszy lub zawodów równorzędnych w zakresie, w jakim wiążą się one z bezpośrednim i szczególnym udziałem w wykonywaniu władzy publicznej,
 - reprezentowaniu klienta oraz obrony jego interesów przed sądami,
 - gier hazardowych wiążących się z ustalaniem stawek mających wartość pieniężną w grach losowych, łącznie z loteriami i zakładami wzajemnymi”.

6 Artykuł 2 dyrektywy 2000/31 ma następującą treść:

„Do celów niniejszej dyrektywy następujące pojęcia oznaczają:

a) »usługi społeczeństwa informacyjnego« usługi w rozumieniu art. 1 ust. 2 dyrektywy 98/34/WE [...];

[...]

h) »dziedzina podlegająca koordynacji«: wymagania ustanowione w systemach prawnych państw członkowskich mające zastosowanie do podmiotów świadczących usługi społeczeństwa informacyjnego lub do usług społeczeństwa informacyjnego, niezależnie od tego, czy mają charakter ogólny, czy zostały przewidziane szczególnie dla nich;

i) koordynowana dziedzina dotyczy wymagań, które muszą być spełnione przez usługodawcę w związku z:

- podjęciem działalności usługowej społeczeństwa informacyjnego, takich jak wymagania dotyczące kwalifikacji, zezwoleń lub zgłaszania,
- prowadzenia działalności polegającej na świadczeniu usług społeczeństwa informacyjnego, takich jak wymagania dotyczące zachowania usługodawcy, wymagania dotyczące jakości lub zawartość usługi, łącznie z mającymi zastosowanie do reklamy i umów, lub wymagania dotyczące odpowiedzialności usługodawcy;

ii) koordynowana dziedzina nie obejmuje takich wymagań jak:

- wymagania mające zastosowanie do towarów jako takich,
- wymagania mające zastosowanie do dostawy towarów,
- wymagania mające zastosowanie do usług, które nie są świadczone drogą elektroniczną”.

7 Zgodnie z art. 3 dyrektywy 2000/31:

„1. Każde państwo członkowskie zapewnia, aby usługi społeczeństwa informacyjnego świadczone przez usługodawcę mającego siedzibę na jego terytorium były zgodne z przepisami krajowymi stosowanymi w tym państwie członkowskim i wchodzącymi w zakres koordynowanej dziedziny.

2. Państwa członkowskie nie mogą z powodów wchodzących w zakres koordynowanej dziedziny ograniczać swobodnego przepływu usług społeczeństwa informacyjnego pochodzących z innego państwa członkowskiego.

[...]

4. Państwa członkowskie mogą podejmować środki mające na celu odstąpienie od ust. 2 w odniesieniu do określonej usługi społeczeństwa informacyjnego, jeżeli spełnione są następujące warunki:

a) środki są:

i) konieczne z jednego z następujących powodów:

— porządek publiczny, w szczególności zapobieganie, dochodzenie, wykrywanie oraz ściganie przestępstw, wraz z ochroną małoletnich oraz walką z podżeganiem do nienawiści z powodów rasowych, seksualnych, religijnych oraz narodowościowych, a także z naruszeniem godności człowieka dotyczącymi osób fizycznych,

— ochrona zdrowia publicznego,

— bezpieczeństwo publiczne, łącznie z zapewnianiem bezpieczeństwa narodowego oraz obrony narodowej,

— ochrona konsumentów, łącznie z inwestorami;

ii) podejmowane przeciw określonej usłudze społeczeństwa informacyjnego, która narusza cele określone w i) lub która faktycznie i poważnie grozi naruszeniem tych celów;

iii) proporcjonalne do tych celów;

b) Państwo członkowskie przed podjęciem takich środków oraz bez uszczerbku dla postępowania sądowego, łącznie ze wstępną procedurą sądową oraz czynnościami przeprowadzonymi w postępowaniu przygotowawczym:

- zwróciło się do państwa członkowskiego określonego w ust. 1, aby podjęło środki, a państwo to ich nie podjęło lub były one niewystarczające,
- powiadomiło Komisję i państwo członkowskie określone w ust. 1 o zamiarze podjęcia takich środków.

5. Państwa członkowskie mogą w nagłym przypadku odstąpić od warunków ustanowionych w ust. 4 lit. b). W takim przypadku powiadamia się w możliwie najkrótszym terminie Komisję i państwo członkowskie określone w ust. 1 o podjętych środkach, wskazując powody, z których państwo członkowskie wnosi, że zachodzi taki nagły przypadek.

[...]”

8 Artykuł 4 ust. 1 tej dyrektywy stanowi, iż:

„Państwa członkowskie zapewniają, żeby podjęcie i prowadzenie działalności przez usługodawcę świadczącego usługi społeczeństwa informacyjnego nie wymagały zezwolenia ani żadnego innego wymogu mającego równoważny skutek”.

9 Zgodnie z art. 9 ust. 1 dyrektywy 2000/31:

„Państwa członkowskie zapewniają, żeby ich system prawny umożliwiał zawieranie umów drogą elektroniczną. Państwa członkowskie zapewniają w szczególności, żeby

wymagania prawne mające zastosowanie do procesu zawierania umów nie stanowiły przeszkody dla używania umów elektronicznych ani nie prowadziły do pozbawienia prawnej skuteczności i ważności takich umów z tego powodu, że są one zawierane drogą elektroniczną”.

Uregulowania krajowe

- ¹⁰ Zgodnie z art. 3 § 1 Az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokról szóló 2001. évi CVIII. Törvény (ustawy CVIII. z 2001 r. o usługach społeczeństwa informacyjnego i o handlu elektronicznym, zwanej dalej „ustawą o handlu elektronicznym”):

„W celu rozpoczęcia lub wykonywania działalności polegającej na świadczeniu usług społeczeństwa informacyjnego nie jest wymagane uprzednie zezwolenie ani jakakolwiek inna decyzja administracyjna o równoważnych skutkach prawnych”.

- ¹¹ Zgodnie z art. 3 § 1 rozporządzenia a gyógyászati segédeszközök forgalmazásának, javításának, kölcsönzésének szakmai követelményeiről szóló 7/2004 (XI. 23.) egészségügyi minisztériumi rendelet (rozporządzenia 7/2004 (XI. 23.) ministra zdrowia w sprawie wymagań zawodowych dotyczących sprzedaży, naprawy i wypożyczania wyrobów medycznych):

„Sprzedaż, naprawa i wypożyczanie wyrobów medycznych [...] powinny odbywać się w specjalistycznych punktach, posiadających zezwolenie wymagane na podstawie przepisów szczególnych i spełniających wymogi określone w pkt I.1 i I.2 załącznika 2 do rozporządzenia”.

12 Zgodnie z załącznikiem 1 do tego rozporządzenia:

„Z zakresu zastosowania niniejszego rozporządzenia wyłączone są następujące wyroby medyczne:

[...]

— artykuły optyczne wytwarzane seryjnie, z wyjątkiem soczewek kontaktowych;

[...]”.

13 Z pkt I.1. lit. d) załącznika 2 do rzeczzonego rozporządzenia wynika, że sprzedaż soczewek kontaktowych i okularów dobieranych indywidualnie może odbywać się jedynie w punktach sprzedaży o powierzchni nie mniejszej niż 18m² lub lokalach oddzielonych od warsztatu. Wśród warunków dotyczących personelu w pkt I.2. lit. c) tego załącznika znajduje się wymóg, zgodnie z którym osoba zajmująca się sprzedażą soczewek kontaktowych powinna być optometrystą lub lekarzem okulistą specjalizującym się w dziedzinie soczewek kontaktowych.

Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

14 Ker-Optika sprzedaje soczewki kontaktowe za pośrednictwem strony internetowej. Decyzją z dnia 29 sierpnia 2008 r. ÁNTSZ Pécsi, Sellyei, Siklósi Kistérségi Intézet (oddział ÁNTSZ dla terenu Pécs, Sellye i Siklós) zakazał mu prowadzenia tej działalności.

- 15 W wyniku odwołania wniesionego przez Ker-Optika od tej decyzji, ÀNTSZ decyzją z dnia 14 listopada 2008 r. utrzymał ten zakaz.
- 16 L'ÀNTSZ oparł się w szczególności na rozporządzeniu Ministra Zdrowia 7/2004 (XI.23.), zgodnie z którym sprzedaż soczewek powinna odbywać się w sklepach wyspecjalizowanych punktach sprzedaży wyrobów medycznych lub w drodze sprzedaży użytkownikowi końcowemu w miejscu zamieszkania. Tymczasem ostatnie z wymienionych pojęć ani w nazwie, ani w treści nie obejmuje sprzedaży przez Internet.
- 17 Ker-Optika wniosła skargę od tej decyzji podnosząc w szczególności, iż sprzedaż szkielek kontaktowych przez Internet nie może być ograniczana ze względu na art. 3 § 1 ustawy o handlu elektronicznym, która gwarantuje swobodne wykonywanie działalności polegającej na świadczeniu usług społeczeństwa informacyjnego.
- 18 W tym zakresie ÀNTSZ powołał się na osiemnasty motyw dyrektywy 2000/31, z którego wynika, że zakres zastosowania ustawy o handlu elektronicznym nie może obejmować sprzedaży soczewek przez Internet. W rzeczywistości bowiem, zgodnie z tym motywem, działania, które ze względu na swój charakter nie mogą być wykonane na odległość lub drogą elektroniczną, takie jak konsultacja medyczna wymagająca fizycznego badania pacjenta, nie są usługami społeczeństwa informacyjnego. Tymczasem sprzedaż soczewek kontaktowych wymaga takiej konsultacji.
- 19 W tych okolicznościach Baranya megyei bíróság postanowił zawiesić postępowanie i skierować do Trybunału następujące pytania prejudycjalne:

„1) Czy sprzedaż soczewek kontaktowych stanowi konsultację medyczną wymagającą fizycznego badania pacjenta, a tym samym jest wyłączona z zakresu stosowania dyrektywy [2000/31]?

- 2) Jeżeli sprzedaż soczewek kontaktowych nie stanowi konsultacji medycznej wymagającej fizycznego badania pacjenta, czy wykładni art. 30 WE należy dokonywać w ten sposób, że sprzeczne z jego postanowieniami jest uregulowanie państwa członkowskiego, które stanowi, że soczewki kontaktowe mogą być sprzedawane wyłącznie w specjalistycznych punktach sprzedaży wyrobów medycznych?
- 3) Czy uregulowanie węgierskie, zgodnie z którym sprzedaż soczewek kontaktowych jest dozwolona jedynie w specjalistycznych punktach sprzedaży wyrobów medycznych, jest sprzeczne z zasadą swobodnego przepływu towarów określoną w art. 28 WE?”

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

- 20 W swoich pytaniach, które należy ocenić łącznie, sąd krajowy zasadniczo pyta o to, czy prawo Unii sprzeciwia się uregulowaniu krajowemu, takiemu jak sporne w postępowaniu przed sądem krajowym, które zezwala na sprzedaż szkieł kontaktowych jedynie w specjalistycznych punktach sprzedaży wyrobów medycznych i w konsekwencji zakazuje ich sprzedaży przez Internet.
- 21 Aby udzielić odpowiedzi na to pytanie, należy określić przepisy prawa Unii mające zastosowanie do sprzedaży soczewek kontaktowych, a następnie określić, czy przepisy te sprzeciwiają się przepisowi krajowemu takiemu, jak sporny w postępowaniu przed sądem krajowym.
- 22 Na wstępie w ramach sprzedaży przez Internet można wyróżnić w szczególności następujące elementy. Sprzedaż ta obejmuje po pierwsze, czynność sprzedaży, w właściwym tego słowa znaczeniu, która charakteryzuje się ofertą zawarcia umowy on-line

oraz zawarciem umowy drogą elektroniczną. Po drugie, z ową sprzedażą wiąże się dostawa sprzedanego towaru, która co do zasady jest dokonywana do miejsca zamieszkania klienta. Ponadto sprzedaż lub dostawę poprzedza, w niektórych szczególnych przypadkach, konsultacja klienta z lekarzem.

W przedmiocie dyrektywy 2000/31

- 23 Po pierwsze, jeżeli chodzi o czynność sprzedaży, to należy w pierwszej kolejności przypomnieć, że zgodnie z art. 1 ust. 2 i art. 2 lit. a) dyrektywy 2000/31, dyrektywa ta zbliża niektóre przepisy krajowe w sprawie usług społeczeństwa informacyjnego, to znaczy usług normalnie świadczonych za wynagrodzeniem na odległość drogą elektroniczną i na indywidualne żądanie odbiorcy usług.
- 24 W ten sposób z osiemnastego motywu dyrektywy 2000/31 wynika, że usługi społeczeństwa informacyjnego obejmują między innymi sprzedaż towarów on-line.
- 25 Jest to potwierdzone motywami projektu dyrektywy przedstawionego przez Komisję w dniu 18 listopada 1998 r. [COM(1998) 586 wersja ostateczna], który stanowi, że usługi społeczeństwa informacyjnego obejmują usługi sprzedaży towarów i usług umożliwiające zawarcie transakcji elektronicznych on-line w celu zakupu towarów, jak również interaktywne telezakupy oraz elektroniczne centra sprzedaży.

- 26 Wreszcie należy podnieść, że zgodnie z motywem trzydziestym czwartym oraz art. 9 ust. 1 dyrektywy 2000/31, każde państwo członkowskie powinno systematycznie dostosowywać swoje ustawodawstwo, które zawiera wymagania, które mogą utrudniać korzystanie z umów drogą elektroniczną, i które dotyczy wszystkich etapów i aktów koniecznych w procesie zawierania umowy dotyczących sprzedaży on-line, takich jak oferta zawarcia umowy, negocjacje i zawarcie umowy drogą elektroniczną.
- 27 Należy wreszcie podkreślić, że działalność sprzedaży wyrobów medycznych takich jak soczewki kontaktowe nie należy do działalności, do której na podstawie art. 1 ust. 5 dyrektywy 2000/31 nie ma ona zastosowania.
- 28 W związku z tym dziedzina podlegająca koordynacji z dyrektywy 2000/31 obejmuje przepisy krajowe, które zakazują czynności dotyczących sprzedaży soczewek kontaktowych, to znaczy w szczególności oferowania on-line oraz zawierania umów drogą elektroniczną.
- 29 Po drugie, jeżeli chodzi o transakcje dostawy, to należy podnieść, że zgodnie z samymi postanowieniami art. 2 lit. h) ppkt ii) dyrektywy 2001/31, koordynowana dziedzina nie obejmuje wymogów mających zastosowanie do dostawy towarów, w której umowa została zawarta drogą elektroniczną.
- 30 W związku z tym przepisy krajowe dotyczące warunków, na jakich dany towar sprzedawany przez Internet może zostać doręczony na terytorium państwa członkowskiego, nie są objęte zakresem zastosowania rzeczowej dyrektywy.
- 31 Z powyższego wynika, że warunki dostawy soczewek kontaktowych nie są objęte zakresem stosowania dyrektywy 2000/31.

- 32 Po trzecie należy zbadać, czy na ww. twierdzenia ma wpływ okoliczność, iż sprzedaż lub dostawa soczewek kontaktowych może zostać uzależniona od wcześniejszej konsultacji klienta z lekarzem.
- 33 W tym zakresie, tak jak to wynika z osiemnastego motywu dyrektywy 2000/31, działania, które ze względu na swój charakter nie mogą być wykonane na odległość lub drogą elektroniczną, takie jak konsultacja medyczna wymagająca fizycznego badania pacjenta, nie są usługami społeczeństwa informacyjnego i w związku z tym nie są objęte tą dyrektywą.
- 34 W tych okolicznościach w przypadku, w którym konsultacja medyczna wymagająca fizycznego badania klienta stanowiłaby nierozdzielalną część sprzedaży soczewek kontaktowych, wymóg takiej konsultacji skutkowałby tym, iż taka sprzedaż nie weszłaby ostatecznie do zakresu zastosowania rzeczonyj dyrektywy.
- 35 W kwestii tej należy podnieść, że soczewki te mają bezpośredni kontakt z oczami i stanowią wyroby medyczne, których stosowanie może w szczególnych wypadkach spowodować zapalenie oka, a nawet trwałą wadę wzroku, przy czym mogą one zostać wywołane przez samo tylko noszenie owych soczewek. Wymóg wcześniejszej konsultacji medycznej może w związku z tym okazać się uzasadniony.
- 36 W tym zakresie osoba zamierzająca nosić soczewki kontaktowe może zostać zobowiązana do poddania się prewencyjnemu badaniu okulistycznemu, w trakcie którego, po pierwsze bada się, czy względy natury medycznej nie sprzeciwiają się temu, aby osoba ta nosiła soczewki, oraz, po drugie, ustala się dokładne wartości niezbędnej korekty w dioptriach.

- 37 Niemniej jednak badanie to nie stanowi nierozdzielnej części sprzedaży soczewek kontaktowych. W rzeczywistości bowiem może ono zostać dokonane niezależnie od czynności sprzedaży, ponieważ sprzedaż może zostać dokonana nawet na odległość na podstawie recepty wydanej przez lekarza okulistę, który wcześniej zbadał klienta.
- 38 W związku z tym należy stwierdzić, że konsultacja medyczna wymagająca fizycznego zbadania pacjenta, od jakiej może zostać uzależniona sprzedaż soczewek kontaktowych, nie jest nierozdzielnie związana z tą sprzedażą.
- 39 Ponadto, o ile prawdą jest, że względy natury medycznej mogą wymagać, aby klient poddawał się również konsultacjom medycznym w celu fizycznego zbadania umieszczenia soczewek oraz kontrolom okulistycznym w regularnych odstępach czasu w celu określenia wpływu noszenia soczewek, to jednak owe badania i kontrola następują w trakcie używania soczewek, to znaczy już po ich dostawie. W ten sposób konsultacje medyczne nie są związane z czynnością sprzedaży soczewek.
- 40 Z powyższego wynika, że przepis krajowy, który zakazuje sprzedaży takich soczewek przez Internet, należy co do zasady do zakresu zastosowania dyrektywy 2000/31.

W przedmiocie prawa pierwotnego

- 41 Ponieważ przepisy dotyczące warunków dostawy soczewek kontaktowych nie należą do zakresu stosowania dyrektywy 2000/31, to powinny one być oceniane z punktu widzenia prawa pierwotnego, to znaczy traktatu FUE.

- ⁴² Tytułem wstępu należy zbadać, czy przepisy te powinny być oceniane z perspektywy swobody świadczenia usług, tak jak twierdzi rząd węgierski, czy też z perspektywy swobodnego przepływu towarów, tak jak to sugeruje sąd krajowy.
- ⁴³ W tym względzie z orzecznictwa Trybunału wynika, że jeżeli dany przepis prawa krajowego wiąże się zarówno ze swobodnym przepływem towarów, jak i z inną podstawową swobodą, to Trybunał poddaje go analizie zasadniczo pod kątem jednej tylko z tych dwu podstawowych swobód, jeżeli okaże się, że jedna z nich ma zupełnie drugorzędne znaczenie w stosunku do drugiej i można ją z tą drugą powiązać (zob. podobnie wyroki: z dnia 24 marca 1994 r. w sprawie C-275/92 Schindler, Rec. s. I-1039, pkt 22, a także z dnia 26 maja 2005 r. w sprawie C-20/03 Burmanjer i in., Zb.Orz. s. I-4133, pkt 35).
- ⁴⁴ Ponadto, z wyroku z dnia 11 grudnia 2003 r. w sprawie C-322/01 Deutscher Apothekerverband, Rec. s. I-14887, pkt 65, 76 i 124 wynika, że przepis krajowy dotyczący umowy charakteryzującej się sprzedażą towaru przez Internet i dostawą tych towarów do miejsca zamieszkania konsumenta, może być oceniany tylko z punktu widzenia przepisów z dziedziny swobodnego przepływu towarów, a tym samym z punktu widzenia art. 34 TFUE oraz art. 36 TFUE.
- ⁴⁵ W niniejszej sprawie uregulowanie krajowe zakazujące sprzedaży soczewek kontaktowych przez Internet dotyczy umowy sprzedaży charakteryzującej się dostawą takich soczewek do miejsca zamieszkania konsumenta.
- ⁴⁶ W związku z tym uregulowanie to powinno być oceniane z punktu widzenia art. 34 TFUE i 36 TFUE.

W przedmiocie istnienia przeszkody w swobodnym przepływie towarów

- ⁴⁷ Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, wszelkie uregulowania państw członkowskich dotyczące handlu, mogące, bezpośrednio lub pośrednio, rzeczywiście lub potencjalnie, utrudnić handel wewnątrz Unii należy uznać za środki o skutku równoważnym z ograniczeniami ilościowymi w rozumieniu art. 34 TFUE (zob. w szczególności wyroki z dnia 11 lipca 1974 r. w sprawie 8/74 Dassonville, Rec. s. 837, pkt 5, oraz z dnia 10 lutego 2009 r. w sprawie C-110/05 Komisja przeciwko Włochom, Zb.Orz. s. I-519, pkt 33).
- ⁴⁸ Z równie utrwalonego orzecznictwa wynika, że art. 34 TFEU stanowi odzwierciedlenie obowiązku poszanowania zasady niedyskryminacji i wzajemnego uznawania towarów wytworzonych i wprowadzonych na rynek w innych państwach członkowskich w sposób zgodny z prawem, a także obowiązku zapewnienia towarom unijnym swobodnego dostępu do rynków krajowych (zob. ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Włochom, pkt 34 i przywołane tam orzecznictwo).
- ⁴⁹ W ten sposób za środek o skutku równoważnym z ograniczeniami ilościowymi należy uznać środki przyjęte przez państwo członkowskie, które mają na celu mniej korzystne traktowanie towarów pochodzących z innych państw członkowskich, podobnie jak i przepisy dotyczące warunków, jakim powinny odpowiadać te towary, nawet jeżeli przepisy te są bez rozróżnienia stosowane do wszystkich towarów (zob. ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Włochom, pkt 35 i 37).
- ⁵⁰ Do tego samego pojęcia należy każdy inny przepis stanowiący przeszkodę w dostępie do rynku jednego z państw członkowskich towarów pochodzących z innych państw członkowskich (ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Włochom, pkt 37).

- 51 Z kolei stosowanie do towarów pochodzących z innych państw członkowskich przepisów krajowych, które ograniczają niektóre sposoby sprzedaży lub ich zakazują, o ile nie są one stosowane są do wszystkich zainteresowanych podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terytorium kraju i nie dotyczą w ten sam sposób, z prawnego i faktycznego punktu widzenia, obrotu towarami krajowymi i towarami pochodzącymi z innych państw członkowskich, jest w stanie utrudnić, bezpośrednio lub pośrednio, rzeczywiście lub potencjalnie, wymianę handlową między państwami członkowskimi w rozumieniu wyroku w sprawie Dassonville. W rzeczywistości bowiem stosowanie takiego rodzaju uregulowania do sprzedaży towarów pochodzących z innego państwa członkowskiego i spełniających przepisy wydane przez to państwo może utrudnić dostęp tych towarów do rynku w stopniu większym niż ma to miejsce w odniesieniu do produktów krajowych (zob. podobnie wyrok z dnia 24 listopada 1993 r. w sprawie C-267/91 i C-268/91 Keck i Mithouard, Rec. s. I-6097, pkt 16 i 17, oraz ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Włochom, pkt 36).
- 52 W ten sposób należy zbadać, czy sporne w postępowaniu przed sądem krajowym uregulowanie krajowe spełnia dwa warunki wymienione w poprzedzającym punkcie, to znaczy, czy ma ono zastosowanie do wszystkich odnośnych podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terytorium kraju oraz czy w jednakowy sposób pod względem prawnym i faktycznym dotyczy towarów krajowych oraz towarów pochodzących z innych państw członkowskich.
- 53 Jeżeli chodzi o warunek pierwszy, to należy podnieść, że rzeczne uregulowanie ma zastosowanie do wszystkich podmiotów gospodarczych zajmujących się sprzedażą soczewek kontaktowych, w taki sposób, iż warunek ten jest spełniony.
- 54 Jeżeli chodzi o warunek drugi, to nie można zaprzeczyć, że zakaz sprzedaży soczewek kontaktowych przez Internet ma zastosowanie do soczewek pochodzących z innych państw członkowskich, które stanowią przedmiot sprzedaży wysyłkowej i dostawy do miejsca zamieszkania konsumentów na Węgrzech. Należy w związku z tym stwier-

dzić, że zakaz sprzedaży soczewek kontaktowych drogą wysyłkową pozbawia podmioty gospodarcze pochodzące z innych państw członkowskich szczególnie skutecznego rodzaju sprzedaży tych towarów i znacznie ogranicza w ten sposób dostęp tych podmiotów rynku danego państwa członkowskiego (zob. podobnie w odniesieniu do lekarstw ww. wyrok w sprawie Deutscher Apothekerverband, pkt 74).

- 55 W tych okolicznościach uregulowanie to nie dotyczy w jednakowy sposób sprzedaży soczewek kontaktowych przez węgierskie podmioty gospodarcze oraz sprzedaży dokonywanej przez podmioty gospodarcze z innych państw członkowskich.
- 56 Z powyższego wynika, że rzeczony uregulowanie stanowi środek o skutku równoważnym z ograniczeniami ilościowymi zakazany przez art. 34 TFUE, chyba że może on zostać obiektywnie uzasadniony.

W przedmiocie uzasadnienia przeszkody w swobodnym przepływie towarów

- 57 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem przeszkoda w swobodnym przepływie towarów może zostać uzasadniona względami interesu ogólnego wymienionymi w art. 36 TFUE lub nadrzędnymi wymogami. W jednym lub w drugim przypadku przepis krajowy powinien być w stanie zagwarantować realizację zamierzonego celu i nie wychodzić poza to, co jest konieczne dla jego osiągnięcia (zob. w szczególności ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Włochom, pkt 59 i przywołane orzecznictwo).

- 58 W tym zakresie, jeżeli rzeczony przepis należy do dziedziny zdrowia publicznego, to należy uwzględnić okoliczność, że zdrowie i życie ludzi ma pierwszorzędne znaczenie pośród dóbr i interesów chronionych traktatem, i że do państw członkowskich należy decyzja o poziomie, na którym chcą zapewnić ochronę zdrowia publicznego oraz sposobie osiągnięcia tego poziomu. Jako że poziom ten może być różny w poszczególnych państwach członkowskich, należy przyznać państwom członkowskim swobodę uznania w tym zakresie (zob. wyrok z dnia 1 czerwca 2010 r. w sprawie C-570/07 i C-571/07 Blanco Pérez i Chao Gómez, Zb.Orz. s. I-4629, pkt 44 i przywołane tam orzecznictwo).
- 59 W niniejszej sprawie uzasadnienie przywołane przez rząd węgierski dotyczy konieczności zapewnienia ochrony zdrowia użytkowników soczewek kontaktowych. Uzasadnienie to odpowiada w związku z tym trosce o zdrowie publiczne dopuszczonej przez art. 36 TFUE, która jest w stanie uzasadniać przeszkodę w swobodnym przepływie towarów.
- 60 Tym samym należy zbadać, czy uregulowanie sporne przed sądem krajowym jest w stanie zagwarantować zamierzony w ten sposób cel.
- 61 W tym zakresie rządy węgierski i hiszpański podnoszą, iż konieczne jest zmuszenie klientów do realizacji dostaw soczewek kontaktowych w specjalistycznych punktach sprzedaży, ponieważ powinni oni mieć dostęp do okulisty, który dokona koniecznego badania fizycznego, przeprowadzi kontrolę i udzieli klientowi wskazówek co do noszenia owych soczewek.
- 62 Odnosnie do tej kwestii należy przypomnieć, o czym była mowa w pkt 35 niniejszego wyroku, iż samo tylko noszenie soczewek kontaktowych może w szczególnych przypadkach spowodować chorobę oczu, a nawet trwałe uszkodzenie wzroku.

- 63 Biorąc pod uwagę istniejące w ten sposób zagrożenie dla zdrowia publicznego, państwo członkowskie może wymagać, aby soczewki kontaktowe były dostarczane przez wykwalifikowanego pracownika, który zwróci uwagę klienta na owe zagrożenia, przeprowadzi badania klienta i zaleci lub odradzi klientowi noszenie soczewek, zalecając zainteresowanemu w razie potrzeby konsultację z lekarzem okulistą. Ze względu na owe zagrożenia państwo członkowskie może wymagać również, aby w przypadku, gdy noszenie soczewek nie jest odradzane, wykwalifikowani pracownicy określili najbardziej odpowiedni rodzaj soczewek, skontrolowali umieszczenie soczewek w oczach klienta oraz dostarczyli klientowi informacji dotyczących ich prawidłowego używania i konserwacji (zob. podobnie wyrok z dnia 25 maja 1993 r. w sprawie C-271/92 LPO, Rec. s. I-2899, pkt 11).
- 64 W rzeczywistości bowiem nie prowadząc do całkowitego wyeliminowania ryzyka ponoszonego przez użytkowników soczewek, skontaktowanie ich z wykwalifikowanym optykiem oraz świadczone przez niego usługi są w stanie zmniejszyć owo ryzyko. W ten sposób, poprzez zastrzeżenie wydawania soczewek kontaktowych na rzecz sklepów optycznych oferujących usługi takiego optyka, uregulowanie sporne w postępowaniu przed sądem krajowym jest właściwe dla zagwarantowania realizacji celu zmierzającego do zapewnienia ochrony zdrowia owych użytkowników.
- 65 Niemniej jednak przepisy te nie mogą wychodzić poza to, co jest konieczne dla osiągnięcia takiego celu, to znaczy, nie mogą istnieć środki, za pomocą których można osiągnąć ten cel, a które w mniejszym stopniu ograniczałyby swobodny przepływ towarów.
- 66 Po pierwsze, jeżeli chodzi o wymóg, zgodnie z którym wymaga się fizycznej obecności klienta w celu zbadania jego oczu przez okulistę w punkcie sprzedaży, to należy podnieść, po pierwsze, że badanie prewencyjne, które ma zostać dokonane tytułem kontroli przez lekarza okulistę, może odbywać się poza sklepem optycznym.

- 67 Po drugie, nic w aktach przedstawionych Trybunałowi nie pozwala na stwierdzenie, iż sporne przed sądem krajowym uregulowanie nakazuje okuliście uzależnienie każdego wydania soczewek od przeprowadzenia prewencyjnego badania lub wcześniejszej konsultacji lekarskiej, ani też, iż uregulowanie to uzależnia owo wydanie od takich wymogów, między innymi w przypadku kolejnych dostaw soczewek na rzecz tego samego klienta.
- 68 W ten sposób, takie badania i konsultacje należy uznać za fakultatywne, tak, że to każdy użytkownik soczewek kontaktowych jest odpowiedzialny za poddanie się takim badaniom i konsultacjom, a zadanie optyka polega w tym zakresie na doradztwie na rzecz użytkowników.
- 69 Tymczasem klienci mogą zasięgnąć porady w podobny sposób przed zakupem soczewek kontaktowych w ramach ich sprzedaży przez Internet za pomocą funkcji interaktywnych na danej stronie internetowej, z których klient powinien obowiązkowo skorzystać zanim będzie mógł przystąpić do zakupu owych soczewek (zob. podobnie w odniesieniu do sprzedaży leków przez Internet ww. wyrok w sprawie Deutscher Apothekerverband, pkt 114).
- 70 Po drugie, państwo członkowskie może oczywiście wymagać – tak jak to zostało stwierdzone w pkt 63 niniejszego wyroku, aby najbardziej właściwy rodzaj soczewek został określony przez optyka, który przy tej okazji miałby obowiązek skontrolować umieszczenie soczewek w oczach klienta oraz dostarczyć temu klientowi porad w celu prawidłowego przechowywania i konserwacji tych soczewek.
- 71 Niemniej jednak należy podnieść, iż usługi takie są zasadniczo wymagane jedynie podczas pierwszej dostawy szkieł kontaktowych. W rzeczywistości podczas później-

szych dostaw, co do zasady nie ma konieczności świadczenia na rzecz klienta takich usług. Wystarczy, aby klient wskazał sprzedawcy rodzaj soczewek, jakie zostały mu wydane w trakcie pierwszej dostawy, a szczególne cechy tych soczewek zostały dostosowane w razie potrzeby przez lekarza okulistę, który wyda nową receptę z uwzględnieniem zmian wzroku klienta.

72 Po trzecie, długotrwałe używanie soczewek kontaktowych powinno wiązać się z dodatkowymi informacjami i poradami, które mogą zostać dostarczone klientowi za pomocą funkcji interaktywnych znajdujących się na stronie internetowej dostawcy.

73 Ponadto państwo członkowskie może nałożyć na zainteresowane podmioty gospodarcze obowiązek postawienia do dyspozycji klienta wykwalifikowanego optyka, który dostarczy mu na odległość zindywidualizowanych informacji i porad w dziedzinie używania i konserwacji soczewek kontaktowych. Udzielanie takich porad i informacji na odległość może być ponadto korzystne, ponieważ umożliwia użytkownikowi soczewek formułowanie przemyślanych i konkretnych pytań, bez konieczności przemieszczania się (zob. podobnie w zakresie sprzedaży leków przez Internet, ww. wyrok w sprawie *Deutscher Apothekerverband*, pkt 113).

74 Z powyższego wynika, że cel zmierzający do zapewnienia ochrony zdrowia użytkowników soczewek kontaktowych może zostać osiągnięty za pomocą mniej restrykcyjnych środków, niż środki wynikające z uregulowania spornego w postępowaniu przed sądem krajowym, polegających na poddaniu pewnym ograniczeniom tylko pierwszej dostawy soczewek i na nakazaniu zainteresowanym podmiotom gospodarczym postawienia do dyspozycji klienta wykwalifikowanego optyka.

- 75 W związku z tym, jeżeli państwo członkowskie przyjmuje uregulowanie takie jak sporne w postępowaniu przed sądem krajowym, to przekracza ono granice swobodnego uznania, o których przypomina się w pkt 58 niniejszego wyroku, w związku z czym uregulowanie to należy uznać za wykraczające poza to, co jest konieczne dla osiągnięcia celu, na który się ono powołuje.
- 76 Z tych samych powodów rzeczne uregulowanie, jako że zawiera ono zakaz sprzedaży soczewek kontaktowych przez Internet, nie może zostać uznane za proporcjonalne z punktu widzenia celu ochrony zdrowia publicznego w rozumieniu art. 3 ust. 4 dyrektywy 2000/31.
- 77 Z uwagi na powyższe, na pytania skierowane przez sąd krajowy należy odpowiedzieć, że przepisy krajowe dotyczące sprzedaży soczewek kontaktowych należą do zakresu zastosowania dyrektywy 2000/31, jako że dotyczą sprzedaży tych soczewek przez Internet. Z kolei, przepisy krajowe dotyczące dostawy rzeczonych soczewek nie należą do zakresu zastosowania tej dyrektywy.
- 78 Artykuły 34 TFUE i 36 TFUE, a także dyrektywa 2000/31 powinny być interpretowane w ten sposób, że sprzeciwiają się one uregulowaniu krajowemu, które zezwala na sprzedaż soczewek kontaktowych jedynie w specjalistycznych punktach sprzedaży wyrobów medycznych.

W przedmiocie kosztów

- 79 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

Przepisy krajowe dotyczące sprzedaży soczewek kontaktowych należą do zakresu zastosowania dyrektywy 2000/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego w ramach rynku wewnętrznego („dyrektywy o handlu elektronicznym”), jako że dotyczą sprzedaży tych soczewek przez Internet. Z kolei przepisy krajowe dotyczące dostawy rzeczonych soczewek nie należą do zakresu zastosowania tej dyrektywy.

Artykuły 34 TFUE i 36 TFUE, a także dyrektywa 2000/31 powinny być interpretowane w ten sposób, że sprzeciwiają się one uregulowaniu krajowemu, które zezwala na sprzedaż soczewek kontaktowych jedynie w specjalistycznych punktach sprzedaży wyrobów medycznych.

Podpisy